

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3129/2016. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság Pesti Központi Kerületi Bíróság 2.Pk.193728/2015/5. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 54.Pkf.638.234/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó 2016. január 29-én jogi képviselője útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyet az Alkotmánybíróság főtákarának felhívására 2016. április 1-jén kiegészített.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé, amelyben a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2.Pk.193728/2015/5. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 54.Pkf.638.234/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. A panaszos azt is indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság eljárása befejezéséig hívja fel a Pesti Központi Kerületi Bíróságot a jogerős döntés végrehajtásának felfüggesztésére.
- [3] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozót hozzátartozói kezdeményezésére 2015. augusztus 19-én mentő szállította a Péterfy Sándor utcai kórházba (a továbbiakban: Kórház1.), ahonnan a pszichológiai konzílium véleménye alapján akut pszichotikus állapota miatt másnap a Nyíró Gyula Kórház–OPAI Központi Pszichiátriai Szubintenzív Részlegére (a továbbiakban: Kórház2.) szállították át. A Kórház2. az indítványozót 2015. augusztus 20-án sürgősségi gyógykezelésre vette fel. A Kórház2. az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 199. § (2) bekezdése alapján kezdeményezte a beszállítás indoklásának megállapítását és a kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelését.
- [4] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2.Pk.193728/2015/5. számú végzésével megállapította, hogy az indítványozó sürgősségi gyógykezelésre történt felvétele (beszállítása) indokolt volt, és elrendelte kötelező intézeti gyógykezelését. Az elsőfokú bíróság az Eütv. X. fejezetében szabályozott eljárást lefolytatta, amelynek során meghallgatta a beteget, beszerezte a pszichiátriai intézet vezetője által kijelölt személy nyilatkozatát, és a kirendelt elmeorvos szakértő véleményét. Ezek alapján megállapította, hogy egyfelől a pszichiátriai beteg a beszállítást, felvételt megelőzően közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsított, ezért az Eütv. 199. § (1) bekezdése alapján a beszállítás indokolt volt; másfelől pedig az Eütv. 199. § (5) bekezdésében megkívánt feltételek fennállnak, a kérelmezett esetében a veszélyeztető magatartás fennáll, így a kötelező intézeti gyógykezelése szükséges és indokolt.
- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a jogszabályoknak megfelelő, megalapozott döntést hozott. Az indítványozónál közvetlen veszélyeztető magatartása miatt fennállt a sürgősségi gyógykezelésbe vétel, valamint veszélyeztető magatartása miatt a kötelező intézeti gyógykezelés elrendelésének szükségessége.
- [6] 1.2. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék végzése ellen fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Abtv. 27. §-a alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a Fővárosi Törvényszék határozatát és a Pesti Központi Kerületi Bíróság annak alapjául szolgáló végzését.
- [7] Álláspontja szerint a döntések sértik az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdését, miszerint senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.

- [8] Az indítványozó szerint azért sérült az alapjoga, mert a rendelkezésre álló adatokból, így a másodfokú bíróság által hivatkozott Kórház1. zárójelentéséből nem állapítható meg, hogy akut mentális zavara következtében saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére közvetlen és súlyos veszélyt jelentene, valamint hogy az azonnali kezelés hiánya állapotának további romlását eredményezné. Nem támasztotta alá semmilyen irat vagy bizonyíték, hogy közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsított volna, ezért a pszichiátriai intézetbe szállítása nem volt megalapozott, tehát az Alaptörvényben biztosított személyes szabadságától akarata és a kifejezett, pontosan körülhatárolt törvényi szabályozás ellenére fosztották meg. Indítvány-kiegészítésében ismét nyomatékosította: alapjogi sérelme abban áll, hogy a bíróságok kizárólag a Kórház1. zárójelentése alapján hozták meg támadott határozataikat, figyelmen kívül hagyva a szigorú törvényi garanciákat és nem vizsgálva az eset összes körülményét, amelyekből egyébként egyértelműen megállapítható az indítványozó teljes körű és önálló életvezetésre való alkalmassága mind az eset idején, mind azt követően. A korlátozó intézkedések elrendelések nem álltak fent az Eütv.-ben előírt feltételek, ezáltal a személyes szabadságának korlátozására az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésében foglaltaktól eltérően – nem a törvényben meghatározott okból és meghatározott eljárás alapján – került sor.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [10] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokollással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [11] 2.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai követelményeinek az alábbiak szerint tesz eleget.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] A Fővárosi Törvényszék végzése az ügy érdemében hozott döntés, amellyel a bíróság a pszichiátriai beteg indítványozó sürgősségi gyógykezeléséről döntött. A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [14] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.
- [15] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványt.
- [16] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Megjelöli továbbá a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését, illetve indokolást is tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntéseket miért tartja ellentétesnek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [17] 2.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további, alternatív jellegű tartalmi feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [18] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség esetén.
- [19] A jelen ügyben az indítványozó azt állította, hogy a bíróságok kizárólag a Kórház1. zárójelentése alapján hozták meg támadott határozataikat, nem álltak fent az Eütv.-ben előírt feltételek, ezáltal a személyes szabadságának korlátozására az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésében foglaltaktól eltérően – nem a törvényben meghatározott okból és meghatározott eljárás alapján – került sor.

- [20] Az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése a személyi szabadság korlátozásának garanciális feltételeként írja elő, hogy arra csak törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján kerülhet sor. Az Eütv. X. fejezete az Alaptörvény előírásának megfelelően a pszichiátriai betegek intézeti gyógykezelése elrendelésének okait és az ehhez szükséges bírósági eljárási szabályokat tartalmazza.
- [21] A befogadási eljárás során az Alkotmánybíróság egybevetette a fenti garanciális törvényi előírások betartását és az indítványozó azzal összefüggő állításait.
- [22] Az Alkotmánybíróság a rendelkezésére álló iratokból megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az Eütv. 199. és 201. §-ainak megfelelően folytatta le eljárását: meghallgatta a beteget, beszerezte a pszichiátriai intézet (Kórház2.) vezetője által kijelölt személy nyilatkozatát és a kirendelt igazságügyi elmeorvos szakértő véleményét, továbbá ügygondnokot rendelt ki az indítványozó részére. A bírósági szemle keretében az igazságügyi elmeorvos szakértő azt nyilatkozta, hogy a közvetlen veszélyeztetés alapjául szolgáló állapot/magatartás (heveny tüneteket mutató, vonatkoztatásos tartalmakkal jellemzett mentális zavar) állapítható meg. Az indítványozó beszállításakor közvetlen veszélyeztető állapotban volt, amely inadekvát téveszmék és kóros kulcsészlelések által irányított cselekedetekben nyilvánult meg. A szakértő megállapította, hogy ez az állapot a szemle alkalmával lefolytatott vizsgálat idejében még fennállt, ezért a kórházi felvétel indokolt volt, és a kötelező intézeti gyógykezelése is szükséges és indokolt. Az indítványozó ügygondnoka csatlakozott a szakértő álláspontjához. Az elsőfokú bíróság a szemle során felvett jegyzőkönyv tartalma, a részletes igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény és az azzal egyező kezelőorvosi vélemény alapján hozta meg végzését.
- [23] A másodfokú bíróság az elsőfokú végzést helybenhagyta. Döntése indokolásában hangsúlyozta, hogy az indítványozó téveszmerendszere mindennapi életvitelét már gyakorlatilag olyan mértékben ellehetetlenítette, hogy élete, testi épsége, egészsége közvetlen és súlyos veszélyben volt, ezért – elsősorban az indítványozó életének, testi épségének védelme miatt – indokolt volt sürgősségi gyógykezelésre történt felvétele, továbbá ezen állapot fennállása miatt kötelező intézeti gyógykezelésének elrendelésével is egyetértett, miután megerősítette, hogy az elrendelés törvényi feltételei fennálltak.
- [24] Az Alkotmánybíróság a befogadási eljárás lefolytatása során arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó által az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésének sérelmére felhozott érvek nem támasztják alá az Abtv. 29. §-ában foglalt alternatív törvényi feltételek egyikének a fennálltát sem, mivel azok a bíróság eljárását vonják kritika alá, és a támadott végzésben foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekintik alapjogi jogsérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {hasonlóan legutóbb: 3060/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [34]; 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság ezért azt sem tartotta indokoltnak, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróságot felhívja a kifogásolt döntés végrehajtásának az Abtv. 61. § (1) bekezdés alapján történő felfüggesztésére.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, annak befogadására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. június 14.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/268/2016.

